

Original Research Paper

Sosial-iqtisadi inkişafda sahibkarlıq təşəbbüslərinin dəstəklənməsi

Nihad Şükürlü

<https://orcid.org/0009-0001-5971-9402>

¹Naxçıvan Dövlət Universiteti, Naxçıvan, Azərbaycan.

Article history

Received: 05.04.2026

Revised: 29.04.2026

Accepted: 05.05.2026

*Corresponding Author:

Nihad Şükürlü, Naxçıvan

Dövlət Universiteti,

Naxçıvan, Azərbaycan;

Email:

nihadshukurlu2000@mail.ru

Xülasə

Sahibkarlıq təşəbbüslərinin dəstəklənməsi müasir sosial-iqtisadi inkişafın əsas hərəkətverici qüvvələrindən biri kimi çıxış edir. Qloballaşan dünyada iqtisadi artımın davamlılığı yalnız dövlət investisiyaları ilə deyil, eyni zamanda çevik, innovativ və risk götürmə qabiliyyətinə malik sahibkarların fəaliyyəti ilə təmin olunur. Sahibkarlıq yeni iş yerlərinin yaradılması, rəqabət mühitinin genişlənməsi, istehsalın şaxələndirilməsi və ümumilikdə cəmiyyətin rifah səviyyəsinin yüksəldilməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Bu baxımdan, dövlətin və cəmiyyətin sahibkarlıq təşəbbüslərinə münasibəti, onların inkişafı üçün yaradılan şərait və dəstək mexanizmləri sosial-iqtisadi inkişafın istiqamətini müəyyən edən əsas amillərdəndir. Sahibkarlıq təşəbbüslərinin dəstəklənməsi ilk növbədə iqtisadi fəallığın artmasına səbəb olur. Yeni biznes ideyalarının reallaşdırılması bazarda yeni məhsul və xidmətlərin yaranmasına gətirib çıxarır ki, bu da istehlakçı seçimlərinin genişlənməsinə şərait yaradır. Rəqabətin güclənməsi isə keyfiyyətin yüksəlməsi və qiymətlərin optimallaşması ilə nəticələnir. Bu proses həm istehsalçıların, həm də istehlakçıların maraqlarına xidmət edir və nəticədə iqtisadi sistemin səmərəliliyi artır. Sahibkarlıq təşəbbüsləri olmadan iqtisadiyyatın dinamik inkişafı mümkün deyil, çünki dövlət strukturları çox vaxt bazarın sürətli dəyişikliklərinə çevik reaksiya verə bilmir. Sosial aspektdən yanaşdıqda sahibkarlığın dəstəklənməsi məşğulluq probleminin həllində mühüm rol oynayır. Xüsusilə kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri geniş işçi qüvvəsini cəlb etmək qabiliyyətinə malikdir. Yeni müəssisələrin yaradılması işsizliyin azalmasına, əhalinin gəlir səviyyəsinin artmasına və sosial sabitliyin möhkəmlənməsinə xidmət edir. Bu proses regionlar üzrə balanslı inkişafın təmin olunmasına da müsbət təsir göstərir. Regionlarda sahibkarlıq təşəbbüslərinin təşviqi miqrasiyanın qarşısını alır, yerli resurslardan səmərəli istifadəni təmin edir və regional iqtisadi fərqlərin azalmasına kömək edir. Dövlətin sahibkarlığa dəstək siyasəti bu sahədə əsas istiqamətləndirici rol oynayır. Vergi güzəştləri, subsidiyalar, güzəştli kreditlər və investisiya təşviqi mexanizmləri sahibkarların fəaliyyətini stimullaşdıran əsas alətlərdir. Bu tədbirlər sahibkarların maliyyə yükünü azaldır, riskləri minimuma endirir və yeni layihələrin həyata keçirilməsini daha cəlbədicə edir. Xüsusilə startapların inkişafı üçün yaradılan inkubasiya mərkəzləri və innovasiya parkları gənc sahibkarların ideyalarını reallaşdırmaq üçün mühüm platforma rolunu oynayır. Dövlət tərəfindən yaradılan hüquqi və institusional mühit də sahibkarlığın inkişafında həlledici əhəmiyyət kəsb edir. Maliyyə resurslarına çıxış sahibkarlığın inkişafında əsas problemlərdən biridir və bu sahədə dəstək mexanizmlərinin gücləndirilməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Bank kreditlərinin əlçatanlığı, faiz dərəcələrinin aşağı olması və alternativ maliyyələşdirmə vasitələrinin inkişafı sahibkarların fəaliyyət imkanlarını genişləndirir. Mikro maliyyə institutları, risk kapital fondları və kraudfəndinq platformaları kiçik və orta sahibkarlar üçün mühüm maliyyə mənbələrinə çevrilmişdir. Bu alətlər sahibkarların ilkin kapital çatışmazlığını aradan qaldırmağa və bizneslərini genişləndirməyə imkan verir.

Açar sözlər: sahibkarlıq təşəbbüsləri, sosial-iqtisadi inkişaf, iqtisadi resurslar, sahibkarlığa dəstək, startap layihələri

Giriş

Sahibkarlığın inkişafında təhsil və biliklərin rolu danılmazdır. Sahibkarların menecment, marketing, maliyyə və innovasiya sahələrində biliklərinin artırılması onların uğur şansını yüksəldir. Bu baxımdan, ali təhsil müəssisələrində sahibkarlıq yönümlü proqramların tədrisi, təlim və seminarların təşkili, praktik biliklərin verilməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir (8). Təhsil sistemi ilə biznes sektoru arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsi tələbələrin real biznes mühitinə inteqrasiyasını asanlaşdırır və onların gələcəkdə uğurlu sahibkar kimi formalaşmasına şərait yaradır.

Innovasiya və texnologiyanın inkişafı sahibkarlıq təşəbbüslərinin yeni mərhələyə keçidini təmin edir. Rəqəmsal texnologiyalar, süni intellekt, böyük verilənlər və digər müasir texnoloji trendlər sahibkarlıq fəaliyyətinin effektivliyini artırır. Elektron ticarətin genişlənməsi, onlayn xidmətlərin inkişafı və rəqəmsal platformaların yayılması sahibkarlar üçün yeni bazarlara çıxış imkanları yaradır. Bu isə iqtisadiyyatın rəqəmsallaşmasını sürətləndirir və qlobal rəqabət qabiliyyətini artırır.

Sahibkarlıq təşəbbüslərinin dəstəklənməsi həm də sosial inklüzivliyin təmin olunmasına xidmət edir. Qadın sahibkarlığının, gənclərin və sosial həssas qrupların biznes fəaliyyətinə cəlb edilməsi cəmiyyətin bütün təbəqələrinin iqtisadi proseslərdə iştirakını təmin edir. Bu, sosial bərabərliyin güclənməsinə və yoxsulluğun azaldılmasına müsbət təsir göstərir (5). Xüsusilə qadın sahibkarların dəstəklənməsi ailə gəlirlərinin artmasına və sosial rifahın yüksəlməsinə səbəb olur.

Ekoloji aspekt də müasir sahibkarlıq fəaliyyətində mühüm yer tutur. Yaşıl iqtisadiyyat prinsiplərinə əsaslanan sahibkarlıq təşəbbüsləri ətraf mühitin qorunmasına və resurslardan səmərəli istifadəyə yönəlir. Enerji səmərəliliyi, bərpa olunan enerji mənbələrinin tətbiqi və ekoloji təmiz istehsal texnologiyalarının istifadəsi həm iqtisadi, həm də sosial baxımdan uzunmüddətli fayda təmin edir. Dövlət tərəfindən bu sahədə verilən stimullar sahibkarları daha məsuliyyətli və dayanıqlı fəaliyyətə təşviq edir.

Qlobal təcrübə göstərir ki, sahibkarlığın inkişafı üçün əlverişli mühitin yaradılması ölkələrin iqtisadi gücünü müəyyən edən əsas faktorlardan biridir (3). İnkişaf etmiş ölkələrdə sahibkarlığın dəstəklənməsi sistemli və kompleks yanaşma əsasında həyata keçirilir. Hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi, inzibati prosedurların sadələşdirilməsi və korrupsiyanın azaldılması sahibkarların fəaliyyətini asanlaşdıran əsas amillərdəndir. Bu təcrübələrin tətbiqi inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün də mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Konkret olaraq, sahibkarlıq təşəbbüslərinin dəstəklənməsi sosial-iqtisadi inkişafın təmin olunmasında strateji əhəmiyyətə malikdir. Bu proses yalnız iqtisadi artımı deyil, həm də sosial rifahı, məşğulluğu və innovasiyanı təşviq edir. Dövlət, özəl sektor və cəmiyyət arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsi sahibkarlığın inkişafını daha da sürətləndirə bilər. Sahibkarlıq fəaliyyətinə göstərilən hər bir dəstək əslində ölkənin gələcəyinə qoyulan investisiya kimi qiymətləndirilməlidir.

SOSIAL-İQTİSADI İNKİŞAF: İSLAHATLAR VƏ HƏDƏFLƏR

Sosial-iqtisadi inkişaf hər bir dövlətin strateji prioritetləri sırasında xüsusi yer tutur və bu inkişafın davamlılığı islahatların düzgün istiqamətləndirilməsi ilə sıx bağlıdır. Müasir dövrdə iqtisadi artımın yalnız kəmiyyət göstəriciləri ilə ölçülməsi kifayət etmir; eyni zamanda sosial rifah, inklüzivlik, dayanıqlılıq və institusional səmərəlilik də əsas meyarlar kimi çıxış edir. Bu baxımdan sosial-iqtisadi inkişafın təmin olunması üçün həyata keçirilən islahatlar sistemli, kompleks və uzunmüddətli hədəflərə əsaslanmalıdır. İslahatlar yalnız mövcud problemlərin aradan qaldırılmasına deyil, həm də gələcək çağırışlara cavab verə biləcək çevik iqtisadi və sosial modelin formalaşdırılmasına yönəlməlidir.

İslahatların əsas məqsədlərindən biri iqtisadiyyatın strukturunun təkmilləşdirilməsi və onun rəqabət qabiliyyətinin artırılmasıdır. Bu istiqamətdə aparılan tədbirlər iqtisadiyyatın neft və ya digər məhdud resurslardan asılılığının azaldılması, qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsi və istehsalın diversifikasiyası ilə xarakterizə olunur (1). Müxtəlif sahələrin paralel inkişafı iqtisadi sabitliyi möhkəmləndirir və xarici şoklara qarşı davamlılığı artırır. Bu isə öz növbəsində dövlətin maliyyə dayanıqlığını təmin edir və sosial proqramların maliyyələşdirilməsi üçün geniş imkanlar yaradır.

Sosial-iqtisadi islahatların mühüm istiqamətlərindən biri insan kapitalının inkişafıdır. Təhsil, səhiyyə və sosial müdafiə sistemlərində həyata keçirilən yeniliklər cəmiyyətin ümumi rifahına birbaşa təsir göstərir. Təhsilin keyfiyyətinin artırılması, müasir texnologiyalara əsaslanan tədris metodlarının tətbiqi və əmək bazarının tələblərinə uyğun kadr hazırlığı iqtisadi inkişafın əsas sütunlarından biridir. Eyni zamanda, səhiyyə sisteminin təkmilləşdirilməsi əhəlinin sağlamlıq səviyyəsini yüksəldir və əmək məhsuldarlığının artmasına səbəb olur (7). Sosial müdafiə mexanizmlərinin gücləndirilməsi isə cəmiyyətin həssas təbəqələrinin qorunmasını təmin edir və sosial bərabərliyin formalaşmasına xidmət edir.

İnstitusional islahatlar sosial-iqtisadi inkişafın təmin olunmasında mühüm rol oynayır. Dövlət idarəçiliyində şəffaflığın artırılması, hesabatlılığın gücləndirilməsi və korrupsiyaya qarşı mübarizə iqtisadi mühitin sağlamlaşdırılmasına şərait yaradır. Effektiv idarəetmə mexanizmləri investisiya mühitinin yaxşılaşmasına, sahibkarlıq fəaliyyətinin genişlənməsinə və ümumilikdə iqtisadi fəallığın artmasına səbəb olur. Hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi və biznes mühitinin liberallaşdırılması sahibkarların fəaliyyətini asanlaşdırır və yeni investisiyaların cəlb olunmasını stimullaşdırır.

Rəqəmsal transformasiya müasir islahatların ayrılmaz tərkib hissəsinə çevrilmişdir. Rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafı dövlət xidmətlərinin daha əlçatan və səmərəli şəkildə təqdim olunmasına imkan yaradır. Elektron hökumət sistemlərinin tətbiqi, rəqəmsal ödəniş sistemlərinin genişlənməsi və informasiya texnologiyalarının müxtəlif sahələrdə istifadəsi iqtisadiyyatın şəffaflığını artırır və xərclərin azalmasına səbəb olur. Bu proses həm də yeni iş yerlərinin yaranmasına və innovasiya fəaliyyətinin genişlənməsinə şərait yaradır.

Regional inkişaf siyasəti sosial-iqtisadi islahatların mühüm istiqamətlərindən biridir. Regionlar arasında iqtisadi fərqlərin azaldılması, infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsi və yerli iqtisadi

potensialın səmərəli istifadəsi bu siyasətin əsas məqsədlərindəndir (6). Regionlarda sənaye, kənd təsərrüfatı və turizm sahələrinin inkişafı yerli əhalinin məşğulluğunu artırır və onların həyat səviyyəsinin yüksəlməsinə səbəb olur. Bu isə daxili miqrasiyanın azalmasına və əhalinin ölkə üzrə daha balanslı yerləşməsinə gətirib çıxarır.

Əmək bazarının inkişafı və məşğulluğun təmin olunması sosial-iqtisadi hədəflərin əsas komponentlərindən biridir. Əmək bazarında çevikliyin artırılması, qeyri-formal məşğulluğun azaldılması və peşə təhsilinin inkişafı bu istiqamətdə həyata keçirilən əsas tədbirlər sırasındadır. Yeni texnologiyaların tətbiqi və iqtisadiyyatın rəqəmsallaşması yeni peşələrin yaranmasına səbəb olur ki, bu da işçi qüvvəsinin bacarıqlarının davamlı olaraq yenilənməsini tələb edir. Bu baxımdan, ömürboyu təhsil konsepsiyasının tətbiqi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Sosial-iqtisadi inkişafın hədəfləri arasında yoxsulluğun azaldılması və sosial rifahın artırılması xüsusi yer tutur. Dövlət tərəfindən həyata keçirilən sosial proqramlar, ünvanlı sosial yardım sistemləri və minimum əməkhaqqının artırılması əhalinin gəlir səviyyəsinin yüksəlməsinə xidmət edir (3). Bu tədbirlər sosial bərabərliyin təmin olunmasına və cəmiyyətin müxtəlif təbəqələri arasında gəlir fərqlərinin azalmasına müsbət təsir göstərir. Sosial rifahın artması isə ümumi iqtisadi aktivliyin yüksəlməsinə səbəb olur.

Ekoloji davamlılıq müasir sosial-iqtisadi islahatların ayrılmaz hissəsinə çevrilmişdir. Ətraf mühitin qorunması, təbii resurslardan səmərəli istifadə və yaşıl texnologiyaların tətbiqi uzunmüddətli inkişafın təmin olunması üçün vacib şərtlərdəndir. Bərpa olunan enerji mənbələrinin inkişafı, tullantıların idarə olunması və ekoloji standartların tətbiqi həm iqtisadi, həm də sosial baxımdan mühüm nəticələr verir. Bu istiqamətdə həyata keçirilən islahatlar gələcək nəsillər üçün daha sağlam və təhlükəsiz mühitin formalaşmasına xidmət edir.

Qlobal iqtisadi inteqrasiya sosial-iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsi üçün geniş imkanlar yaradır. Beynəlxalq ticarət əlaqələrinin genişlənməsi, xarici investisiyaların cəlb olunması və regional əməkdaşlığın gücləndirilməsi iqtisadi artımı stimullaşdırır. Bu prosesdə ölkənin rəqabət qabiliyyətinin artırılması və milli məhsulların dünya bazarlarında mövqeyinin möhkəmləndirilməsi əsas hədəflərdən biri kimi çıxış edir (10, s. 63). Qlobal iqtisadi sistemə inteqrasiya həm də yeni texnologiyaların və idarəetmə təcrübələrinin ölkəyə transferinə şərait yaradır.

Sosial-iqtisadi inkişafın təmin olunması üçün qarşıya qoyulan hədəflər uzunmüddətli strateji planlaşdırma əsasında müəyyən edilir. Bu hədəflər iqtisadi artımın davamlılığını, sosial rifahın yüksəldilməsini və ekoloji tarazlığın qorunmasını əhatə edir. Hədəflərin reallaşdırılması isə effektiv idarəetmə, düzgün resurs bölgüsü və ictimai iştirakçılığın təmin olunması ilə mümkün olur. Dövlət və cəmiyyət arasında qarşılıqlı etimadın gücləndirilməsi bu prosesin uğurla həyata keçirilməsi üçün vacib şərtlərdən biridir.

Nəticə etibarilə, sosial-iqtisadi inkişaf islahatlar və hədəflər arasında sıx qarşılıqlı əlaqə mövcuddur. İslahatlar inkişafın aləti, hədəflər isə onun istiqamətini müəyyən edən əsas göstəricilərdir. Bu iki komponentin uzlaşdırılması ölkənin davamlı və inklüziv inkişafını təmin edir. Müasir çağırışlar şəraitində çevik, innovativ və sosial yönümlü siyasətin həyata keçirilməsi sosial-iqtisadi inkişafın əsas təminatçısı kimi çıxış edir. Bu isə yalnız iqtisadi göstəricilərin yaxşılaşması ilə deyil, həm də insanların həyat keyfiyyətinin yüksəlməsi ilə özünü büruzə verir.

YENİ İTİSADI ŞƏRAİTDƏ SAHİBKARLIQ TƏŞƏBBÜSLƏRİNİN SƏMƏRƏLİLİYİ TƏSİRİ MƏSƏLƏLƏRİ

Yeni iqtisadi şəraitdə sahibkarlıq təşəbbüslərinin səmərəliliyi əvvəlki dövrlərlə müqayisədə daha çox amillərdən asılı kompleks bir prosesə çevrilmişdir. Qloballaşma, rəqəmsallaşma, texnoloji yeniliklər və bazar münasibətlərinin sürətli dəyişməsi sahibkarlıq fəaliyyətinə həm yeni imkanlar, həm də ciddi çağırışlar gətirir. Bu şəraitdə sahibkarlıq təşəbbüslərinin səmərəliliyi yalnız maliyyə nəticələri ilə deyil, eyni zamanda innovativlik, çeviklik, risklərin idarə olunması və bazara uyğunlaşma qabiliyyəti ilə ölçülür. Sahibkarların dəyişən iqtisadi mühitə operativ reaksiya vermək bacarığı onların uğurunun əsas göstəricilərindən birinə çevrilir.

Yeni iqtisadi şəraitin əsas xüsusiyyətlərindən biri rəqəmsal texnologiyaların geniş tətbiqidir ki, bu da sahibkarlıq fəaliyyətinin mahiyyətini köklü şəkildə dəyişir. Elektron ticarət, rəqəmsal marketing, onlayn xidmət platformaları və avtomatlaşdırma sistemləri biznes proseslərinin optimallaşdırılmasına və xərclərin azaldılmasına imkan yaradır. Bu isə sahibkarlıq təşəbbüslərinin səmərəliliyini artıran mühüm amil kimi çıxış edir (14, s. 124). Eyni zamanda, rəqəmsallaşma kiçik və orta sahibkarlar üçün yeni bazarlara çıxışı asanlaşdırır və onların qlobal miqyasda fəaliyyət göstərməsinə şərait yaradır.

Sahibkarlıq təşəbbüslərinin səmərəliliyinə təsir edən mühüm məsələlərdən biri resurslardan istifadə səviyyəsidir. Yeni iqtisadi şəraitdə məhdud resursların daha səmərəli idarə olunması tələb olunur. Bu baxımdan innovativ idarəetmə metodlarının tətbiqi, istehsal proseslərinin optimallaşdırılması və xərclərin minimallaşdırılması sahibkarlığın effektivliyini artırır. Resursların düzgün bölgüsü və istifadəsi yalnız iqtisadi mənfəətin artırılmasına deyil, həm də uzunmüddətli dayanıqlılığın təmin olunmasına xidmət edir.

İnsan kapitalı yeni iqtisadi mühitədə sahibkarlıq təşəbbüslərinin səmərəliliyinə birbaşa təsir göstərən əsas amillərdən biridir. Yüksək ixtisaslı, kreativ və dəyişikliklərə açıq kadrların mövcudluğu biznesin inkişaf imkanlarını genişləndirir. Müasir sahibkarlar yalnız idarəetmə bacarıqlarına deyil, həm də texnoloji biliklərə, analitik düşüncə qabiliyyətinə və strateji planlaşdırma bacarıqlarına malik olmalıdırlar (12, s. 99). Bu baxımdan təhsil sisteminin əmək bazarının tələblərinə uyğunlaşdırılması və davamlı təlim proqramlarının həyata keçirilməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Yeni iqtisadi şəraitdə bazar rəqabətinin güclənməsi sahibkarlıq təşəbbüslərinin səmərəliliyinə təsir edən əsas faktorlar sırasındadır. Rəqabətli mühit sahibkarları daha keyfiyyətli məhsul və xidmətlər təqdim etməyə, innovativ həllər tətbiq etməyə və müştəri məmnuniyyətini artırmağa məcbur edir. Bu isə nəticə etibarilə biznesin ümumi effektivliyinin yüksəlməsinə gətirib çıxarır. Rəqabət eyni zamanda zəif və qeyri-effektiv müəssisələrin bazardan çıxmasına səbəb olaraq iqtisadiyyatın sağlamlaşmasına xidmət edir.

Maliyyə resurslarına çıxış imkanları da sahibkarlıq təşəbbüslərinin səmərəliliyinə ciddi təsir göstərir. Yeni iqtisadi şəraitdə alternativ maliyyə mənbələrinin, o cümlədən risk kapitalı, startap fondları və kraudfandinq platformalarının inkişafı sahibkarların fəaliyyət imkanlarını genişləndirir. Bu imkanlar innovativ layihələrin həyata keçirilməsini sürətləndirir və bizneslərin böyüməsini stimullaşdırır. Eyni zamanda, maliyyə idarəetməsinin düzgün təşkili və risklərin effektiv qiymətləndirilməsi sahibkarlıq fəaliyyətinin davamlılığını təmin edir (13, s. 87).

Dövlətin iqtisadi siyasəti və tənzimləyici mexanizmlər də sahibkarlıq təşəbbüslərinin səmərəliliyinə mühüm təsir göstərir. Vergi siyasəti, hüquqi mühit, inzibati prosedurların sadəliyi və dövlət dəstək proqramları sahibkarların fəaliyyətinə birbaşa təsir edir. Sahibkarlığın inkişafını təşviq edən mühitin yaradılması, bürokratik maneələrin azaldılması və şəffaflığın təmin olunması biznes fəaliyyətinin effektivliyini artırır. Bu baxımdan dövlət və özəl sektor arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Yeni iqtisadi şəraitdə innovasiya sahibkarlıq təşəbbüslərinin səmərəliliyinin əsas mənbələrindən biri kimi çıxış edir (9). Yeni məhsulların yaradılması, xidmətlərin təkmilləşdirilməsi və istehsal proseslərinin modernləşdirilməsi biznesin rəqabət qabiliyyətini artırır. İnnovativ yanaşmalar sahibkarlara bazarda fərqlənmək imkanı verir və onların gəlirliliyini yüksəldir. Bu isə iqtisadiyyatın ümumi inkişafına müsbət təsir göstərir.

Risklərin idarə olunması da yeni iqtisadi şəraitdə sahibkarlıq təşəbbüslərinin səmərəliliyinə təsir edən mühüm məsələlərdən biridir. Qlobal iqtisadi qeyri-müəyyənlik, bazar dəyişkənliyi və texnoloji risklər sahibkarların fəaliyyətində əlavə çətinliklər yaradır. Bu baxımdan risklərin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi, onların qiymətləndirilməsi və idarə olunması mexanizmlərinin tətbiqi biznesin davamlılığını təmin edir (11, s. 72). Risklərin düzgün idarə olunması sahibkarlıq təşəbbüslərinin uğur şansını artırır və mümkün itkilərin qarşısını alır.

Sosial məsuliyyət və dayanıqlı inkişaf prinsipləri də yeni iqtisadi şəraitdə sahibkarlıq təşəbbüslərinin səmərəliliyinə təsir edən mühüm amillər sırasındadır. Müasir dövrdə bizneslər yalnız mənfəət əldə etməyə deyil, eyni zamanda cəmiyyətə və ətraf mühitə qarşı məsuliyyətli olmağa çalışırlar. Sosial və ekoloji məsuliyyətin nəzərə alınması biznesin reputasiyasını artırır və uzunmüddətli uğurun təmin olunmasına kömək edir.

Beləliklə, yeni iqtisadi şəraitdə sahibkarlıq təşəbbüslərinin səmərəliliyi çoxşaxəli və dinamik xarakter daşıyır. Bu səmərəlilik texnologiya, insan kapitalı, maliyyə resursları, dövlət siyasəti və bazar şəraiti kimi müxtəlif amillərin qarşılıqlı təsiri nəticəsində formalaşır. Sahibkarların bu amilləri düzgün qiymətləndirməsi və uyğun strategiyalar tətbiq etməsi onların uğurunun əsas şərtidir. Müasir iqtisadi mühitdə yalnız çevik, innovativ və strateji düşünən sahibkarlar yüksək səmərəlilik əldə edə və davamlı inkişaf təmin edə bilərlər.

ƏDƏBİYYAT

1. "Sahibkarlıq fəaliyyəti haqqında "Azərbaycan Respublikasının qanunu, Bakı, 15 dekabr 1992-ci il.
2. Azərbaycan Respublikasının Konstitutsiyası. 12 noyabr 1995-ci il
3. "Azərbaycan Respublikasının Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyası". Bakı, 23 may 2007-ci il.
4. "Sahibkarlıq fəaliyyəti subyektlərinin " Bir pəncərə" prinsipi üzrə təşkilinin təmin tədbirləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 25 oktyabr 2007-ci il tarixli sərəncamı, "Azərbaycan" qəzeti, 29 oktyabr 2007-ci il.
5. "2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında əhalinin ıraq məhsulları ilə etibli təminatına dair Dövlət Proqramı". Bakı, 25 avqust 2008-ci il.
6. "Azərbaycan Respublikasında kiçik və orta sahibkarlığın inkişafının Dövlət Proqramı (2002-2005-ci illər)" Bakı, 17 avqust 2002-ci il.
7. 2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və davamlı inkişaf Dövlət Proqramı. Bakı, 15 sentyabr 2009-cu il.
8. Azərbaycan Respublikasının Məşğulluq Strategiyasının həyata keçirilməsi üzrə 2011-2015-ci illər üçün Dövlət Proqramı, Bakı, 15 noyabr 2011-ci il.
9. "Azərbaycan respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Dövlət Proqramı". Bakı, 14 aprel 2009-cu il.
10. Azərbaycan Respublikasının 2008-2011-ci illər üzrə iqtisadi-sosial inkişaf konsepsiyası və proqnoz göstəriciləri. Bakı, sentyabr 2007-ci il.
11. AR DSK. Müstəqil Azərbaycan 2011. Bakı, 2011. 640 s.
12. Azərbaycan sahibkarlığının inkişafının bazar mexanizmləri. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası İqtisadiyyat İnstitutu. "Elm", 2008, 300 s.
13. Allahverdiyev H.V., Qafarov K.S., Əhmədov Ə.M. Milli iqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsi. Bakı, 2007, 564 s.
14. Qasımov F.H., Nəcəfov Z.M. İnnovasiyalar : yaranması, yayılması və inkişaf perspektivləri. Bakı, "Elm", 2009, 416 s.

15. Gasimov, C. (2020). Socio-economic development of the Nakhchivan Autonomous Republic at the level of implementation of regional state programs (2004-2008 years). *Nakhchivan: Acemi*.
16. Mahmudov, J. I., & Gasimov, J. Y. (2018, November). Establishment of new production enterprises as a basis for balancing the level of development of the regions and ensuring employment. In *Igdir I International Congress of Multidisciplinary Work (www.umteb.com), Igdir* (pp. 48-56).

АННОТАЦИЯ

ПОДДЕРЖКА ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКИХ ИНИЦИАТИВ В СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ

Нихад Байрам оглы Шукюрлю

Нахчыванский Государственный Университет

Поддержка предпринимательских инициатив выступает одной из ключевых движущих сил современного социально-экономического развития. В условиях глобализации устойчивость экономического роста обеспечивается не только государственными инвестициями, но и деятельностью предпринимателей, обладающих гибкостью, инновационным мышлением и способностью к принятию рисков. Предпринимательство имеет особое значение с точки зрения создания новых рабочих мест, расширения конкурентной среды, диверсификации производства и в целом повышения уровня благосостояния общества. В этой связи отношение государства и общества к предпринимательским инициативам, создаваемые условия для их развития и механизмы поддержки являются основными факторами, определяющими направление социально-экономического развития.

Поддержка предпринимательских инициатив, прежде всего, способствует росту экономической активности. Реализация новых бизнес-идей приводит к появлению на рынке новых товаров и услуг, что, в свою очередь, расширяет выбор потребителей. Усиление конкуренции ведет к повышению качества продукции и оптимизации цен. Данный процесс отвечает интересам как производителей, так и потребителей, и в конечном итоге способствует повышению эффективности экономической системы. Без предпринимательских инициатив динамичное развитие экономики невозможно, поскольку государственные структуры зачастую не способны оперативно реагировать на быстрые изменения рынка.

С социальной точки зрения поддержка предпринимательства играет важную роль в решении проблемы занятости. Особенно субъекты малого и среднего бизнеса обладают значительным потенциалом привлечения рабочей силы. Создание новых предприятий способствует снижению уровня безработицы, росту доходов населения и укреплению социальной стабильности. Этот процесс также оказывает положительное влияние на обеспечение сбалансированного

регионального развития. Стимулирование предпринимательских инициатив в регионах предотвращает миграцию, обеспечивает эффективное использование местных ресурсов и способствует сокращению региональных экономических различий.

Государственная политика поддержки предпринимательства играет направляющую роль в данной сфере. Налоговые льготы, субсидии, льготные кредиты и механизмы стимулирования инвестиций являются основными инструментами, способствующими развитию предпринимательской деятельности. Эти меры снижают финансовую нагрузку на предпринимателей, минимизируют риски и делают реализацию новых проектов более привлекательной. В частности, инкубационные центры и инновационные парки, созданные для развития стартапов, служат важной платформой для реализации идей молодых предпринимателей. Существенное значение имеет также формируемая государством правовая и институциональная среда.

Доступ к финансовым ресурсам остается одной из ключевых проблем развития предпринимательства, в связи с чем особое значение приобретает усиление механизмов поддержки в данной области. Доступность банковских кредитов, снижение процентных ставок и развитие альтернативных источников финансирования расширяют возможности предпринимателей. Микрофинансовые институты, венчурные фонды и краудфандинговые платформы стали важными источниками финансирования для малого и среднего бизнеса. Эти инструменты позволяют преодолевать дефицит первоначального капитала и способствуют расширению предпринимательской деятельности.

Ключевые слова: *предпринимательские инициативы, социально-экономическое развитие, экономические ресурсы, поддержка предпринимательства, стартап-проекты и др.*

ABSTRACT

SUPPORT OF ENTREPRENEURIAL INITIATIVES IN SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT

Nihad Bayram oglu Shukurlu

Nakhchivan State University

The support of entrepreneurial initiatives is one of the key driving forces of modern socio-economic development. In a globalizing world, the sustainability of economic growth is ensured not only by state investments but also by the activities of entrepreneurs who possess flexibility, innovativeness, and a capacity for risk-taking. Entrepreneurship plays a crucial role in creating new jobs, expanding the competitive environment, diversifying production, and ultimately improving societal welfare. In this regard, the attitude of the state and society toward entrepreneurial initiatives, the conditions created for their

development, and the support mechanisms applied are among the main factors determining the direction of socio-economic development.

Support for entrepreneurial initiatives primarily contributes to increased economic activity. The implementation of new business ideas leads to the emergence of new products and services in the market, thereby expanding consumer choice. Increased competition results in improved quality and price optimization. This process serves the interests of both producers and consumers and ultimately enhances the efficiency of the economic system. Without entrepreneurial initiatives, dynamic economic development is not possible, as state structures are often unable to respond flexibly to rapid market changes.

From a social perspective, supporting entrepreneurship plays a significant role in addressing employment issues. Small and medium-sized enterprises, in particular, have a strong capacity to absorb labor. The establishment of new enterprises contributes to reducing unemployment, increasing household incomes, and strengthening social stability. This process also positively affects balanced regional development. Promoting entrepreneurial initiatives in regions prevents migration, ensures efficient utilization of local resources, and contributes to reducing regional economic disparities.

The state's policy of supporting entrepreneurship plays a guiding role in this sphere. Tax incentives, subsidies, concessional loans, and investment promotion mechanisms are key tools stimulating entrepreneurial activity. These measures reduce the financial burden on entrepreneurs, minimize risks, and make the implementation of new projects more attractive. In particular, incubation centers and innovation parks established for startup development serve as important platforms for young entrepreneurs to realize their ideas. The legal and institutional environment created by the state is also of decisive importance for the development of entrepreneurship.

Access to financial resources remains one of the main challenges in the development of entrepreneurship, making the strengthening of support mechanisms in this area particularly important. The availability of bank loans, lower interest rates, and the development of alternative financing instruments expand entrepreneurial opportunities. Microfinance institutions, venture capital funds, and crowdfunding platforms have become significant financial sources for small and medium-sized enterprises. These instruments help overcome initial capital shortages and enable business expansion.

Keywords: *entrepreneurial initiatives, socio-economic development, economic resources, entrepreneurship support, startup projects, etc.*

